

Barne- og familiedepartementet

Oslo, 30. januar 2026

Høringssvar: Omsorg og ansvar - Styring og organisering til barnas beste

Rapporten fra ekspertutvalget om organisering og styring av statlig barnevern gir et godt og nødvendig beslutningsgrunnlag for videre utvikling av institusjonsbarnevernet. Barnas beste legges som et klart premiss, og rapporten viser tydelig hva som er utfordringene med dagens organisering og gir et godt grunnlag for å vurdere fremtidig styring. Vi støtter ekspertutvalgets vurderinger og anbefalinger som en nødvendig del av en større kvalitetsreform i barnevernet, men understreker at psykisk helse bør defineres som en kjernekomponent i kvalitetsløftet, med tydeligere mål for tilgang til psykisk helsehjelp.

Barna som bor på barneverninstitusjon er en liten, men svært sårbar gruppe. Det er allikevel mange barn som i løpet av de over 20 årene fra forvaltningsreformen innførte et todelt barnevern i 2004 og frem til i dag har bodd på barneverninstitusjon. Basert på et estimat og tilgjengelig offentlig statistikk kan det anslås at i størrelsesorden 25 000 barn har bodd i barnevernsinstitusjon i denne perioden. Tallet er et grovt anslag basert på årlige nivåer, og samme barn kan inngå flere ganger. Det illustrerer likevel omfanget av gruppen barn som over tid har vært avhengig av det institusjonsbarnevernet utvalget beskriver med vedvarende og grunnleggende styringsutfordringer, utilstrekkelig kontroll på kvalitet, kapasitet og kostnader, uønsket variasjon og gjentatte brudd på bistandsplikten. Som sitatet det henvises til innledningsvis i rapporten: «*Nå er det utredet nok, nå må noe gjøres*».

Samtidig er det viktig å understreke at det foregår mye godt og faglig solid arbeid på barnevernsinstitusjonene. Mange ansatte og ledere gjør en betydelig innsats for å gi barn trygghet, omsorg og utviklingsstøtte under krevende rammebetingelser. Vi støtter vår medlemsorganisasjon Fellesorganisasjonen (FO), i at mange barn og unge har fått god og viktig hjelp av barnevernet, og at den faglige utviklingen har bidratt til å styrke tilbudet for de mest utsatte barn og unge. Denne kunnskapen og erfaringen må bygges videre på i den videre utviklingen av feltet. Samtidig vet vi at kvaliteten varierer mellom institusjoner, noe som viser behovet for tydeligere nasjonale rammer og tydeligere normering som utvalget foreslår.

Tydeligere rolle- og ansvarsdeling

Rådet for psykisk helse støtter, i likhet med FO, ekspertutvalgets anbefaling om deling av Bufdir og Bufetat. Tydeligere rolle- og ansvarsdeling kan styrke både styring og faglig legitimitet. I likhet med FO støtter vi at etatene får separate tildelingsbrev, og understreker viktigheten av reell medvirkning fra ansattes representanter og gode strukturer for partssamarbeid i endringsprosessene.

Utvalgets anbefalte tiltak kan samlet sett gi et viktig løft for barnas psykiske helse, forutsatt at de gjennomføres med tydelig faglig ambisjon:

- **Styrket fagdirektorat** kan bidra til tydeligere normering av kvalitet, inkludert krav til kompetanse i traumeforståelse, relasjonsarbeid og forebygging av selvskading og alvorlig psykisk uhelse. Det er avgjørende at fagdirektoratet bygges opp med barnevernfaglig kompetanse, inkludert solid kunnskap om barnevernsinstitusjoner og barn med komplekse psykiske helseutfordringer.

- **Forbedret tilsyn** kan bidra til bedre forebygging og avdekking av praksis som er skadelig for barnas psykiske helse, forutsatt at tilsynet også vektlegger barnas erfaringer og utviklingsstøtte.
- **Et felles nasjonalt fagsystem** har stort potensial for bedre kontinuitet i oppfølging og helsehjelp, særlig ved flyttinger og overganger mellom tjenester. Det er allikevel krevende og avhengig av digitalisering, og dersom dette forsinkes kan gevinsten også forskyves.
- **Tydeliggjøring av formål og normering** av institusjonstilbudet bør slå fast at institusjonsopphold ikke bare handler om plassering og kontroll, men om helsefremmende omsorg, utvikling og tilgang til nødvendig psykisk helsehjelp.

Overgangsfase og ny organisering – trinnvis omstilling

Å lykkes med omstilling avhenger av gjennomføringsevne over flere år og samtidig stabil drift for barna. Selv med trinnvis plan som ekspertutvalget anbefaler er dette krevende. Uro, turnover, midlertidig redusert kvalitet og brudd i relasjoner kan få alvorlige konsekvenser for barn med traumer og psykiske helseplager og med stort behov for stabile voksne og forutsigbar oppfølging. Omstillingsrisiko må derfor håndteres som et barnesikkerhets- og helseanliggende, ikke kun et administrativt spørsmål.

Dette gjelder også avviklingen av særordningen for Oslo, som vi er positive til. Vi støtter FO i at god og reell medvirkning fra ansattes representanter må sikres i endringsprosessene – i tillegg til å sikre at den betydelige barnevernfaglige kompetansen og de praksisene som er utviklet i Oslo, bygges videre på i en ny organisering. Endringene må skje gjennom samarbeid, ikke tap av fungerende fagmiljøer.

Rådet for psykisk helse anbefaler at departementet:

- Stiller tydelige krav til kontinuitet i omsorg, relasjoner og psykisk helsehjelp under hele omstillingen
- Behandler omstillingsrisiko som et barnesikkerhets- og helseanliggende, ikke kun et administrativt spørsmål
- Sikrer at barn og unge blir informert og hørt på måter som er tilpasset deres situasjon og modenhet

Helsetjenesten som en integrert del av løsningen

Barn og unge i barnevernsinstitusjoner har gjennomgående høy risiko for psykiske helseplager, ofte knyttet til traumer, ustabile relasjoner og brudd i omsorg og tjenester. For denne gruppen er trygghet, kontinuitet, relasjonsstabilitet, medvirkning og tilgang til helsehjelp avgjørende for utvikling og bedring. Vi mener derfor at psykisk helse må være et eksplisitt styringsmål i både omstillingsfasen og i den fremtidige organiseringen av institusjonsbarnevernet.

I tråd med vårt [høringssvar til NOU 2023:24](#), vil vi understreke at helsetjenesten må være en integrert del av institusjonsbarnevernet og at barna må få bedre tilgjengelighet til psykisk helsehjelp, det har de både behov for og rett til. Flere av de helsefaglige anbefalingene i NOU 2023:24, som etablering av helseteam fra spesialisthelsetjenesten tilknyttet alle barnevernsinstitusjoner og flytting av tverrfaglig helsekartlegging til helseforetak, er fortsatt ikke formelt implementert som nasjonale ordninger. Ekspertutvalgets forslag til tydeligere styring, klarere ansvarsdeling og bedre nasjonale strukturer gir et viktig rammeverk for å kunne realisere disse anbefalingene. De må følges opp som konkrete oppdrag i ny organisering av institusjonsbarnevernet for å sikre kontinuitet i barnas helsehjelp og et helhetlig tilbud.

Felles faglige føringer og samordning mellom barnevern og helsetjenester vil være et viktig gjennombrudd for barn med alvorlige psykiske helseutfordringer, herunder spiseforstyrrelser og selvmordsproblematikk.

Formål, normering og faglige strukturer

Stabile, kompetente voksne er den viktigste beskyttelsesfaktoren for barna, og det bør være minimumskrav til bemanning og grunnkompetanse, samt tilgang til faglig støtte og veiledning. God ledelse henger ofte tett sammen med lavere bruk av tvang, bedre relasjoner og mer forutsigbar omsorg. Kontinuerlig fagutvikling og veiledning er i tillegg en viktig forutsetning for å lykkes, samt at det finnes sterke støttestrukturer rundt institusjonene for å hjelpe ledere og ansatte. Vi støtter FO i at gode barnevernsinstitusjoner, med høy faglighet og gode rammer for fagutøvelse, er en avgjørende del av vår sosiale beredskap, og at institusjon ikke fremstilles som siste utvei. For mange barn og unge vil et trygt og tilgjengelig institusjonstilbud være avgjørende for å få rett hjelp til rett tid.

Det er bra at rapporten gir tydelig plass til barn og unges erfaringer, men for at deres stemmer skal få reell konsekvens, bør de være styrende for både formål, normering og kvalitetskrav, særlig det som omhandler mening, mestring, venner, tilhørighet og normalitet som er direkte relevant for psykisk helse.

Psykisk helse i overgangsfasen og i den fremtidige organiseringen

Rådet for psykisk helse støtter ekspertutvalgets anbefalinger og mener de kan gi et viktig grunnlag for bedre kvalitet i institusjonsbarnevernet, forutsatt at gjennomføringen skjer med høy oppmerksomhet på kontinuitet, reell medvirkning og tilgang til psykisk helsehjelp. Hvordan endringene gjennomføres, er avgjørende for barnas psykiske helse. Vi oppfordrer derfor til å sikre at psykisk helse, kontinuitet og barnas egne erfaringer gis en tydelig og forpliktende plass både i overgangsfasen og i den fremtidige organiseringen.

Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
Generalsekretær